

Državni izpitni center

M 1 4 1 7 0 1 1 3

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Četrtek, 5. junij 2014

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

IZPITNA POLA 1

Naloga	Odgovor
1	♦ A
2	♦ B
3	♦ A
4	♦ D
5	♦ B
6	♦ E
7	♦ D
8	♦ C
9	♦ B
10	♦ B

Naloga	Odgovor
11	♦ C
12	♦ C
13	♦ D
14	♦ A
15	♦ C
16	♦ B
17	♦ D
18	♦ B
19	♦ D
20	♦ A

Naloga	Odgovor
21	♦ E
22	♦ E
23	♦ B
24	♦ E
25	♦ B
26	♦ E
27	♦ B
28	♦ D
29	♦ B
30	♦ C

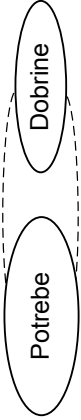
Naloga	Odgovor
31	♦ B
32	♦ D
33	♦ E
34	♦ B
35	♦ E
36	♦ B
37	♦ B
38	♦ A
39	♦ B
40	♦ C

Za vsak pravičen odgovor 1 točka.

Skupaj število točk IP 1: 40

IZPITNA POLA 2

1. naloga: Oblike reševanja ekonomskega problema

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
1.1	1			
	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ kaj in koliko se bo v družbi proizvajalo, kako se bodo dobrine proizvajale in za koga bodo dobrine proizvedene 	kaj in koliko, kako in za koga proizvajati	Za vsa tri temeljna ekonomska vprašanja 1 točka.
	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ proizvodnja, razdelitev, menjava, potrošnja 		
Skupaj	3			

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
1.2	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ gospodinjstva 		
	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ trg kapitalnih dobrin, trg potrošnih dobrin 	namesto trg kapitalnih dobrin, trg investicijskih dobrin	Zapis v pravokotniku.
Skupaj	2			

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
1.3	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ stvarni 	realni, materialni	
	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ denarni 	monetarni, nominalni	
	1	<ul style="list-style-type: none"> pri toku A, ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ proizvodni dejavniki: delo, zemlja in kapital ♦ kozmetični izdelki ♦ kapitalne dobrine (npr. mešalnik za kreme) pri toku B, ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ potrošni izdatki za kozmetične izdelke ♦ prihodki od kozmetičnih izdelkov ♦ mezde, rente, obresti, dobiček ♦ izdatki za kapitalne dobrine ♦ prihodki od kapitalnih dobrin 		Za en pravičen primer pri toku A in za en pravičen primer pri toku B 1 točka.
Skupaj	3			

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
1.4	1	<p>ena od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ <u>Najem posojila</u>: podjetje s kratkoročnim posojilom financira tekoče poslovanje, z dolgoročnim posojilom vlaga v gospodarsko dejavnost, financira svoj razvoj. ♦ <u>Varčevanje</u>: podjetje vlaga prihranke na banko, da bi ohranilo oz. povečalo njihovo vrednost. ♦ <u>Vlaganje v vrednostne papirje</u>: podjetje izda delnice, obveznice ali blagajniške zapise zaradi financiranja poslovanja in rasti podjetja, kupuje in prodaja vrednostne papirje zaradi lastništva v drugih podjetjih ipd. ♦ <u>Denarne transakcije</u>: podjetje potrebuje storitve bančnega plačilnega prometa ob poravnavanju obveznosti in prejemanju plačil kupcev za tekoče poslovanje ipd. 	<p>Za druge smiselne navedbe in pojasnila primerov.</p>	<p>Za smiselno navedbo in pojasnilo enega primera za podjetje in enega za gospodinjstvo po 1 točka.</p>
	1	<p>ena od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ <u>Najem posojila</u>: gospodinjstvo s posojilom kupuje osnovne življenjske potrebščine, trajne potrošne dobrine, premičnine in nepremičnine ipd., da bi zadovoljilo potrebe. ♦ <u>Varčevanje</u>: gospodinjstvo vlaga prihranke na banko, da bi ohranilo oz. povečalo njihovo vrednost za nakup dobrin v prihodnosti. ♦ <u>Vlaganje v vrednostne papirje</u>: gospodinjstvo kupuje in prodaja vrednostne papirje zaradi dohodkov od lastništva vrednostnih papirjev ipd. ♦ <u>Denarne transakcije</u>: gospodinjstva potrebujejo storitve bančnega plačilnega prometa ob poravnavanju svojih obveznosti in prejemanju nakazil ipd. 		
Skupaj	2			

2. naloga: Proizvodni dejavniki in stroški

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
2.1	1	♦ vrednostno (v denarju) izražena poraba proizvodnih dejavnikov		Za smiselno opredelitev 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila												
2.2	3	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Proizvodni dejavnik</th> <th>Dohodek</th> <th>Strošek</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>♦ delo</td> <td>♦ meзда (plača)</td> <td>♦ plača peka</td> </tr> <tr> <td>♦ zemlja (narava)</td> <td>♦ renta</td> <td>♦ strošek porabljene moke</td> </tr> <tr> <td>♦ kapital</td> <td>♦ dobiček (profit)</td> <td>♦ amortizacija peči za peko</td> </tr> </tbody> </table>	Proizvodni dejavnik	Dohodek	Strošek	♦ delo	♦ meзда (plača)	♦ plača peka	♦ zemlja (narava)	♦ renta	♦ strošek porabljene moke	♦ kapital	♦ dobiček (profit)	♦ amortizacija peči za peko	Kandidat lahko navaja tudi druge smiselne vrste stroškov.	Za katerekoli tri pravilne navedbe 1 točka, skupaj 3 točke.
Proizvodni dejavnik	Dohodek	Strošek														
♦ delo	♦ meзда (plača)	♦ plača peka														
♦ zemlja (narava)	♦ renta	♦ strošek porabljene moke														
♦ kapital	♦ dobiček (profit)	♦ amortizacija peči za peko														

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
2.3	1	♦ Variabilni so tisti stroški, ki se spreminjajo glede na proizvedeno količino.		
	1	♦ Variabilni stroški so izraženi v skupnem znesku, povprečni variabilni stroški pa so izračunani na enoto izdelka.	Kandidat lahko navede tudi formulo za izračun povprečnih variabilnih stroškov.	
Skupaj	2			

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila																																										
2.4	3	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Q</th> <th>FC</th> <th>VC</th> <th>TC</th> <th>AC</th> <th>MC</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>0</td> <td>20.000</td> <td>0</td> <td>20.000</td> <td>/</td> <td>/</td> </tr> <tr> <td>1</td> <td>20.000</td> <td>5.000</td> <td>25.000</td> <td>25.000</td> <td>5.000</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>20.000</td> <td>12.000</td> <td>32.000</td> <td>16.000</td> <td>7.000</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>20.000</td> <td>22.000</td> <td>42.000</td> <td>14.000</td> <td>10.000</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>20.000</td> <td>35.000</td> <td>55.000</td> <td>13.750</td> <td>13.000</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>20.000</td> <td>54.000</td> <td>74.000</td> <td>14.800</td> <td>19.000</td> </tr> </tbody> </table>	Q	FC	VC	TC	AC	MC	0	20.000	0	20.000	/	/	1	20.000	5.000	25.000	25.000	5.000	2	20.000	12.000	32.000	16.000	7.000	3	20.000	22.000	42.000	14.000	10.000	4	20.000	35.000	55.000	13.750	13.000	5	20.000	54.000	74.000	14.800	19.000		Za pravilno izračunan stolpec TC, AC in MC po 1 točka, skupaj 3 točke. Dopuszna samo ena napaka v nalogi.
Q	FC	VC	TC	AC	MC																																									
0	20.000	0	20.000	/	/																																									
1	20.000	5.000	25.000	25.000	5.000																																									
2	20.000	12.000	32.000	16.000	7.000																																									
3	20.000	22.000	42.000	14.000	10.000																																									
4	20.000	35.000	55.000	13.750	13.000																																									
5	20.000	54.000	74.000	14.800	19.000																																									

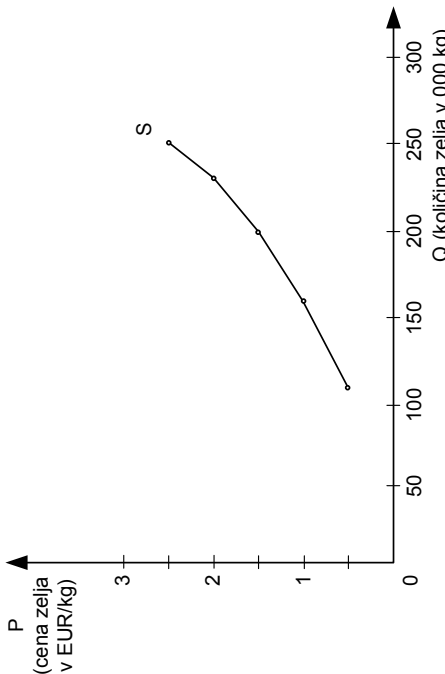
Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
2.5	1	♦ 4		

3. naloga: Ponudba in trg

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
3.1	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Trg je prostor, na katerem se srečata ponudnik in povpraševalec, da bi po določeni ceni zamenjala blago. 		

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
3.2	1	tri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ alokativna ♦ distributivna ♦ selektivna (motivacijska) ♦ kontrolna 		
	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Alokativna funkcija: podjetja razporejajo proizvodne dejavnike v proizvodnjo proizvodov, po katerih je veliko povpraševanje, saj dosegajo tako boljše poslovne rezultate. ♦ Distributivna funkcija: v konkurenčnih razmerah se deli dohodek med proizvajalci po uspešnosti proizvodnje in prodaje (ali: uspešnejša podjetja lahko plačujejo zaposlene bolje, kar jim omogoča, da zaposlujejo sposobnejše sodelavce). ♦ Selektivna funkcija: s tekmovanjem podjetij za čim večji dobiček prihaja med njimi do selekcije. Najboljša podjetja ustvarjajo največji dobiček, slaba podjetja ustvarjajo izgubo. ♦ Kontrolna funkcija: konkurenca pomeni veliko število ponudnikov in povpraševalcev, kar pomeni, da je ekonomska moč posameznih ekonomskih osebkov omejena. 		Za smiselno pojasnilo ene funkcije 1 točka.
Skupaj	2			

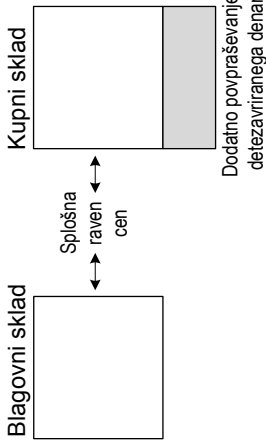
Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
3.3	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ S ponudbo razumemo vse tržne sile, ki vplivajo na tržno ravnanje ponudnikov, na to, kakšno količino so pripravljene ponuditi pri različni ravni cene. 		Za smiselno opredelitev 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
3.4	1	tri od: ♦ cena zelja ♦ proizvodni stroški pri pridelavi zelja ♦ tehnologija pri pridelavi zelja ♦ cene drugih poljščin ♦ pričakovanja v zvezi s ceno zelja in drugih okoliščin v prihodnje ♦ število ponudnikov zelja ♦ vremenske razmere, ki vplivajo na letino ♦ obseg zalog zelja ♦ potrebe po likvidnih sredstvih		
Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
3.5	1	♦ 		Vrisana in označena krivulja ponudbe 1 točka.
1		Pri višji ceni (ena od): ♦ je prihodek ponudnika večji. ♦ ob nespremenjenih stroških je večji dobiček ponudnika. ♦ so pripravljene ponujati tudi manj učinkoviti proizvajalci. ♦ z obsegom proizvodnje naraščajo mejni stroški.		Pojasnilo, ki vključuje eno od alinej 1 točka.
1		$\eta_s = \frac{Q_2 - Q_1}{P_2 - P_1} \cdot \frac{P_1 + P_2}{Q_1 + Q_2} = \frac{230 - 200}{2 - 1,5} \cdot \frac{1,5 + 2}{200 + 230} = 0,49 = 0,5$		Za pravilni izračun in rezultat.
Skupaj		3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
3.6	♦	<p> P (cena zelja v EUR/kg) </p> <p> 3 2 1 0 </p> <p> S S₁ </p> <p> Q (količina zelja v 000 kg) </p> <p> 300 250 150 100 50 </p> <p> D </p>		
	1	♦ pravilno vrisana in označena krivulja povpraševanja		
	1	♦ pravilno vrisan premik in označena krivulja ponudbe		
Skupaj	2			

4. naloga: Denar in obresti

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
4.1	1	♦ Denar: žlahtne kovine (ali: blago), ki so trajno prevzele vlogo splošnega ekvivalenta in menjalnega posrednika.	Denar je blago, s katerim lahko v vsakem trenutku plačamo, ker ga vsi radi sprejemajo kot plačilo.	
	1	tri od: ♦ menjalni posrednik ♦ splošno merilo vrednosti (splošni ekvivalent) ♦ hranilec vrednosti (zaklad) ♦ plačilno sredstvo ♦ svetovni denar		Za najmanj tri pravilne navedbe 1 točka.
Skupaj	2			

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
4.2	1	<p>♦ Zvišanje splošne ravni cen v državi v določenem letu.</p>	<p>Kadar so skupni skladi večji od blagovnih. (Inflacija nastane, če na trg pride prevelika količina denarja za razpoložljivo količino blaga (zaradi detezavriranja denarja pri ekonomskih osebkih, zaradi prevelikih posojil).)</p>	<p>Za smiselni opis 1 točka.</p>
	1	<p>♦</p> 		<p>Učbenik M. Glas: Ekonomija, str. 132</p>
	1	<p>ena od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Povečanje prihodkov: proizvajalci prodajo blago po nekaj višjih cenah. ♦ Zvišanje plač: delavci v vlogi kupcev lahko kupijo več blaga. ♦ Povečanje zaposlenosti: večja kupna moč spodbuja proizvodnjo. 		
	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Visoka inflacija ustvarja <u>negotovost</u>, predvsem v proizvodnji, ki zahteva čas, zato usmerja proizvajalce k <u>špekulacijam</u> glede na pričakovano povečanje cen in <u>ne spodbuja njihove proizvodnje</u>. ♦ <u>Zmanjšuje</u> kupno moč <u>potrošnikov</u>: s stalnimi dohodki lahko potrošniki trošijo manj. 		<p>Za pojasnilo, ki vključuje eno od podčrtanih navedb, 1 točka. Možna so tudi druga smiselna pojasnila.</p>
Skupaj	4			

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
4.3	1	<p>ena od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ cena, ki jo podjetnik plača za začasno uporabo prihrankov ♦ znesek, ki ga je potrebno plačati za izposojen denar 	<p>Dohodek lastnika prihrankov. Strošek za izposojen denar.</p>	

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
4.4	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ obresti = $\frac{(120.000 \cdot 8)}{100} = 9.600$ EUR ♦ obresti = $\frac{(120.000 \cdot 9,5)}{100} = 11.400$ EUR 		Za vsak pravičen izračun 1 točka.
	1	♦ Najugodnejša je ponudba podjetniškega sklada z obrestno mero 8 %, saj so najnižje obresti 9.600 EUR.	Ugodnejša je ponudba podjetniškega sklada.	
Skupaj	3			

5. naloga: Korporacije, podjetništvo in tržna struktura

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
5.1	1	♦ združenje več d. d. ali ogromno podjetje z delniško lastnino		Za smiselno opredelitev 1 točka.
	2	štiri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ temelji na delniški lastnini ♦ je posledica velikanske koncentracije in centralizacije kapitala ♦ razvejena proizvodna struktura ♦ hiter tehnološki napredek ♦ dolgoročno tržno ravnanje (strateško načrtovanje) ♦ samofinanciranje ♦ vodilna vloga menedžmenta 		Za 4 pravilne navedbe 2 točki, za 3 ali 2 navedbi 1 točka.
	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ ima podružnico – podjetje v Rusiji, kjer proizvaja farmacevtske izdelke. ♦ Dobiček, ki ga Krka s svojo proizvodnjo in prodajo ustvari v Rusiji, prenese v centralo v Novo mesto. ♦ Podjetje vodi direktor, ki prihaja iz centrale v Novem mestu. 		
Skupaj	4			

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
5.2	1	♦ velika razpršenost delniške lastnine in povečan (največji) delež institucionalnih lastnikov		Za smiselno pojasnilo razloga in posledic po 1 točka.
	1	♦ Korporacije vse bolj upravljajo menedžerji in vse manj lastniki.		
Skupaj	2			

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
5.3	1	♦ Večji delež fiksnega kapitala povzroča daljši čas za spremembo kapitala ponovno v denarno obliko, ki omogoča nakup drugih (drugačnih) proizvodnih dejavnikov.		

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
5.4	1	♦ Ne vlagajo veliko v tehnični napredek, ker nimajo konkurence, ki bi jih v to silila, zato so izdelki slabše kakovosti.		Za smiselno pojasnilo negativne in pozitivne posledice po 1 točka.
	1	♦ Pridobijo velik dobiček, zato lahko bistveno več vlagajo v tehnični napredek, v kar jih silii tudi medpanožna in mednarodna konkurenca.		
Skupaj	2			

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
5.5	1	tri od: ♦ delež za dividende ♦ delež za investicije ♦ obresti ♦ premije (nagrade) menedžerjem ♦ davek na dobiček		Za tri navedbe 1 točka.

6. naloga: Bruto domači proizvod

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
6.1	1	♦ je tržna vrednost vseh končnih proizvedenih izdelkov in storitev v določeni državi v določenem letu		Za opredelitev, ki vsebuje podčrtano, 1 točka.
	1	dve od: ♦ prebivalstvo ♦ naravno bogastvo ♦ proizvedeno bogastvo		Za navedbo dveh dejavnikov 1 točka.
Skupaj	2			

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
6.2	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ metoda dodane vrednosti: razlika med celotnim prihodkom in vmesno porabo ♦ metoda dohodkov: vsota dohodkov lastnikov proizvodnih dejavnikov od dela, kapitala in neto posrednih davkov ♦ metoda izdatkov: vsota potrošnih izdatkov, investicij, izdatkov države in neto izvoza 	Kandidat lahko navede tudi formulo za izračun.	Za vsaj dve navedeni metodi 1 točka. Za ustrezno pojasnilo ene od metod 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
6.3	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ $K_{\text{NBDP}} = \frac{\text{NBDP}_{11}}{\text{NBDP}_{10}} = \frac{152 \text{ mrd. d. e.}}{149 \text{ mrd. d. e.}} = 1,020$ 	Kandidat lahko računa tudi z indeksi.	Za pravilen izračun nominalne in realne rasti po 1 točko, za ustrezno pojasnilo realne rasti 1 točka.
	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ $K_{\text{RBDP}} = \frac{K_{\text{NBDP}} - 1}{K_P} = \frac{1,020 - 1}{1,043} = 0,978$ $(0,978 - 1) \cdot 100 = -2,2 \%$ 	Mogoča so tudi druga smiselna pojasnila.	Za pravilen izračun in rezultat 1 točka.
	1	♦ BDP države A se je leta 2011 glede na leto 2010 realno zmanjšal za 2,2 %.		
	1	♦ $\text{BDP/preb.} = \frac{152.000 \text{ mio. d. e.}}{5 \text{ mio. preb.}} = 30.400 \text{ d. e.}$ 30.400 d. e.		
	1	♦ $30.400 \cdot 1,12 = 34.048$ 34.048 EUR		Za pravilen izračun in rezultat 1 točka.
Skupaj	5			

Vpr.	Točke	Rešitev	Še sprejemljiva rešitev	Dodatna navodila
6.4	1	♦ postindustrijskih	razvitih	

Skupno število točk IP 2: 60